

УДК 336.7

**Ярослав Бурцев, аспірант кафедри фінансів та цифрової економіки
Науковий керівник: Олександр Петрук,
професор кафедри фінансів та цифрової економіки,
доктор економічних наук,
Державний університет «Житомирська політехніка»**

Платформи прийняття рішень як ключовий елемент автоматизації управління ризиками в банківських установах

У контексті сучасної фінансової парадигми, що характеризується прогресуючою комплексністю ринкових структур та зростаючою значимістю оперативності прийняття рішень як ключового фактору конкурентоспроможності, методологія оцінки ризиків, базована на автоматизованих системах, набуває першорядного значення. Актуальність автоматизації прийняття рішень та оцінки ризиків зумовлена кількома ключовими факторами. По-перше, обсяг даних, доступних для аналізу, зростає експоненціально, що робить ручну обробку вкрай неефективною і схильною до помилок. По-друге, глобалізація фінансових ринків та збільшення кількості транзакцій вимагають миттєвої реакції на зміни ринкових умов. По-третє, регуляторні вимоги стають усе більш жорсткими, що підвищує важливість точної та послідовної оцінки ризиків для подальшого прийняття рішення у всіх бізнес-процесах. Фінансові технології відіграють ключову роль у автоматизації та оптимізації бізнес-процесів. Вони дозволяють інтегрувати складні алгоритми, машинне навчання та великі дані для створення більш точних та ефективних моделей оцінки ризиків. Це призводить до покращення якості кредитних портфелів, зниження операційних витрат, підвищення рівня задоволеності клієнтів, загальної оптимізації бізнес-процесів та застосування розвідки рішень, яка в свою чергу є практичною дисципліною, що використовується для покращення процесу подальшого прийняття рішень шляхом чіткого розуміння та проектування механізмів прийняття рішень, поєднуючи людський досвід, моделювання, бази даних і штучний інтелект.

Сьогодні банки стикаються з безпрецедентною складністю у прийнятті рішень через глобальну конкуренцію, часті ринкові потрясіння, зростаючі вимоги клієнтів та посилення регуляторного тиску. Платформи прийняття рішень все більше стають критично важливими для забезпечення точності, прозорості та масштабованості рішень в умовах цієї складності. Разом з тим, слід відзначити, що зростаюча потужність штучного інтелекту відкриває революційні можливості для підвищення рівня стратегічної конкурентної диференціації в прийнятті рішень. Замість фрагментованих інструментів аналітики, платформи прийняття рішень пропонують уніфікований, масштабований підхід до оптимізації прийняття рішень. Це дозволяє об'єднати всю доступну інформацію та застосувати різноманітні техніки і алгоритми для забезпечення кращих рішень на кожному етапі процесу. Сучасні платформи прийняття рішень забезпечують бізнес-користувачам можливість автономного створення, модифікації та управління стратегічними, аналітичними та регуляторними компонентами, які лежать в основі процесів прийняття рішень та ініціації дій, мінімізуючи залежність від супутніх напрямків інформаційних технологій та цифрових трансформацій. Така архітектура сприяє синергетичному поєднанню технологічної компетенції систем з емпіричним досвідом та експертизою бізнес-користувачів, що, в свою чергу, надає банкам можливість швидко підвищувати швидкість розробки та валідації широкого спектру сценаріїв при визначенні ризиків, а також забезпечити своєчасну адаптацію до флуктуацій у бізнес-середовищі [2].

Впровадження сучасних платформ прийняття рішень дозволяє банківським установам підвищувати точність дотримання нормативних вимог та імплементувати більш структурований та цілеспрямований підхід до управління ризиками. Дані платформи сприяють кращому виявленню порушень у сфері фінансового контролю, таких як ухилення від сплати податків, відмивання коштів, проведення шахрайських операцій, тощо. Удосконалене управління ризиками забезпечує підвищення ефективності моніторингу транзакцій, покращує процеси повернення проблемних активів, оптимізує операційну діяльність та підвищує результативність розв'язання складних фінансових випадків.

Піонерами у впровадженні автоматизованих систем з прийняття рішень є всесвітньо відомі JPMorgan Chase, HSBC та TRUST Bank. JPMorgan Chase розпочав імплементацію AI-платформ прийняття рішень у середині 2010-х років. Ключовими етапами стали: інтеграція AI для оцінки ризиків та виявлення шахрайства (2016), запуск AI-платформи LOXM для торгівлі активами (2019) та впровадження програмованих платежів на базі JPM Coin (2023) [1]. HSBC активізував впровадження технологічних рішень для AML та ризик-моніторингу на початку 2010-х років, особливо після регуляторних санкцій 2012 року (\$1,9 млрд). У 2017 році банк завершив інтеграцію AI в AML-системи, а на початку 2024 року імплементував Quantexa Decision Intelligence Platform для контекстного AML-контролю та оптимізації процедур KYC [6]. TRUST Bank Сінгапур у 2023 році інтегрував платформу

Секція 4. Розвиток корпоративних фінансів в сучасних умовах господарювання

FICO для автоматизації ризик-менеджменту та адаптації клієнтів, що забезпечило централізацію процесів прийняття рішень з використанням розширеної аналітики [3].

За дослідженнями провідної світової дослідницької і консалтингової компанії у сфері інформаційних технологій GARTNER 32% організацій, опитаних у рамках CDAO Agenda Survey на 2024 рік, вже розгорнули платформи розвідки рішень, 17% взяли на себе зобов'язання до пілотного впровадження протягом 6 місяців, 19% розглядають розгортання протягом 7–12 місяців, а ще 25% досліджують можливість розгортання протягом 12–24 місяців. І лише 7% не виявляють інтересу до впровадження цього процесу [4]. Отримані результати свідчать про суттєвий рівень адаптації та позитивне сприйняття платформ розвідки та прийняття рішень у корпоративному середовищі, що може бути інтерпретовано як індикатор зростаючої значущості даних технологій у сфері прийняття стратегічних рішень. Важливо також підкреслити здатність сучасних платформ прийняття рішень інтегруватися із вже існуючими банківськими системами та процесами, що забезпечує плавний перехід та максимізує віддачу від інвестицій в цифрову трансформацію. Очікується, що попит на платформи для прийняття рішень зростатиме й надалі через необхідність створення більш масштабованих і персоналізованих рішень в умовах складності та глобальної конкуренції [5].

Платформи інтелектуального прийняття рішень постають як інтегральний компонент сучасної банківської інфраструктури, що забезпечує комплексну автоматизацію процесів ризик-менеджменту та операційної діяльності. Фундаментальною передумовою їх ефективного функціонування є наявність якісного масиву даних, що слугує базисом для формування обґрунтованих управлінських рішень. Імплементация даних технологічних рішень характеризується дуальним впливом на банківську діяльність. По-перше, відбувається оптимізація внутрішніх процесів через автоматизацію рутинних операцій, мінімізацію суб'єктивного фактору в аналітичних процедурах та підвищення ефективності крос-функціональної взаємодії. По-друге, забезпечується посилення адаптивного потенціалу банківських установ у контексті динамічних трансформацій фінансового середовища. Синергетичний ефект від впровадження таких платформ проявляється у підвищенні якості стратегічного планування, вдосконаленні механізмів ризик-менеджменту та загальному зростанні операційної ефективності банківських установ.

Список використаних джерел

1. BANKING ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE: How JP Morgan Uses AI to Lead the Banking Industry. Режим доступу URL: <https://www.atliq.ai/banking-on-artificial-intelligence-how-jp-morgan-uses-ai-to-lead-the-banking-industry/>, (дата звернення 12.10.2024)
2. CLAIRE BUNCE. How Automation Can Improve Risk Management in Banking Режим доступу URL: <https://www.bizagi.com/en/blog/how-automation-can-improve-risk-management-in-banking>, (дата звернення 15.10.2024)
3. FICO. Singapore's leading digital bank wins FICO® Decisions Award for Customer Onboarding and Management. Режим доступу URL: <https://www.fico.com/en/latest-thinking/case-study/trust-bank> (дата звернення 16.10.2024)
4. GARTNER. Reinvent Yourself or Risk Failure. Режим доступу URL: <https://www.gartner.com/en/documents/5272363>, (дата звернення 14.10.2024)
5. SHUANT GOH & ELAINE CHEONG: Transforming Banking: A Case Study in Intelligent Decision-Making. Режим доступу URL: <https://trustdecision.com/resources/blog/transforming-banking-a-case-study-in-intelligent-decision-making> (дата звернення 12.10.2024)
6. TECH FOR GOOD: How HSBC Is Using Technology To Combat Crime. Режим доступу URL: <https://www.quantexa.com/resources/hsbc-using-technology-to-combat-crime/> (дата звернення 12.10.2024)